

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра психології особистості та соціальних практик

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
Жильцов О.Б.

« 27 » 01 2020р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Психологія»

для студентів

спеціальності 035 Філологія

освітнього рівня першого (бакалаврського)

спеціалізація 035.05 Романські мови та літератури (переклад включено)

освітньої програми 035.05.02 Мова і література (італійська)

Київ – 2020

Розробник:

Рева Олена Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Викладач:

Рева Олена Миколаївна, кандидат психологічних наук, доцент, доцент кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри загальної, вікової та педагогічної психології

Протокол від 26. 12. 2018 р. № 12

Завідувач кафедри _____ (О.П. Сергєєнкова)

(підпис)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми 035.05.02 Мова і література (італійська)

_____. 20__ р.

Керівник освітньої програми _____ (Дель Гаудіо С.)

(підпис)

Робочу програму перевірено

04.02.2019 р.

Заступник директора _____ (Р.О. Павліюк)

(підпис)

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

на 20__/20__ н.р. _____ (підпис) _____ (ПІБ), «__»__ 20__ р., протокол №__

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Вид дисципліни	основна	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120	
Курс	1	
Семестр	2	
Кількість змістових модулів з розподілом:	3	
Обсяг кредитів	4	
Обсяг годин, в тому числі:	120	
Аудиторні	42	
Модульний контроль	6	
Семестровий контроль	30	
Самостійна робота	42	
Форма семестрового контролю	екзамен	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – вивчення теоретичних аспектів психології, та набуття умінь і навичок аналізу психологічних явищ, що забезпечує на цій основі формування у студентів готовності до майбутньої професійної діяльності.

Завдання курсу:

- аналіз предмету вивчення психології як науки, історії її становлення, сучасної системи психологічних знань, а також закономірностей психічного розвитку та становлення особистості;
- вивчення понять психіки, свідомості, їх функцій і структур, а також психологічної сутності понять особистості та діяльності;
- розкриття типових психічних процесів і станів, їх змісту та функціонування, визначення специфіки психічних властивостей людини;
- вивчення детермінант і показників психічного розвитку індивіда;
- розкриття типових психологічних особливостей представників всіх періодів онтогенезу людини;
- визначення детермінант, проявів та способів конструктивного подолання криз психічного розвитку особистості.

3. Результати навчання за дисципліною

Внаслідок опанування змісту навчальної дисципліни «Психологія» у студентів формуються такі **навчальні компетентності**:

- знання та розуміння психолого-педагогічних основ навчального процесу у навчальному закладі;

- володіння педагогічною технікою, прийомами професійно-педагогічного самовдосконалення, культурою педагогічного спілкування;
- здатність вибудовувати прогностичні сценарії і моделі розвитку комунікативних і соціокультурних ситуацій;
- володіння практичними навичками проектування, конструювання, моделювання освітнього процесу;
- здатність реалізовувати основні управлінські функції аналізу, організації, контролю, самоконтролю в процесі організаційно-методичної, навчально-методичної, науково-дослідної, виховної та інших видів діяльності;
- оцінювати власну навчальну та науково-професійну діяльність, будувати і втілювати ефективну стратегію саморозвитку та професійного самовдосконалення;
- цінувати різноманіття та мультикультурність світу й керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу та співробітництва;
- оцінювати й критично аналізувати соціально, особистісно та професійно значущі проблеми і пропонувати шляхи їх вирішення, аргументуючи власну точку зору.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					Самостійна
		Аудиторна:					
		Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Психологія як наука							
Тема 1. Психологія як наука, структура психіки	5	2					3
Тема 2. Пізнавальні психічні процеси	9	2	2				5
Тема 3. Емоційно-вольова сфера особистості	10	2	2				6
Модульний контроль	2						
Разом	26	6	4				14
Змістовий модуль 2. Загальна характеристика особистості							
Тема 4. Поняття «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність» та їхні характерні ознаки	7	2	2				3
Тема 5. Свідомість та самосвідомість особистості	7	2	2				3
Тема 6. Індивідуально-типологічні властивості особистості: темперамент, характер, здібності	8	2	2				4

Тема 7. Обдарованість, талант та геніальність особистості	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	32	8	8				14
Змістовий модуль 3. Психічний розвиток людини							
Тема 8. Поняття про психічний розвиток людини та його особливості	7	2	2				3
Тема 9. Психологія дітей дошкільного віку та молодших школярів	7	2	2				3
Тема 10. Психологічні особливості підліткового та юнацького віку	8	2	2				4
Тема 11. Психологія дорослості	8	2	2				4
Модульний контроль	2						
Разом	32	8	8				14
Підготовка та проходження контрольних заходів	30						
Усього	120	22	20				42

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1 Психологія як наука

Лекція 1. Психологія як наука, структура психіки

Предмет та завдання психології. Сучасна система психологічних знань. Місце психології в системі науки. Поняття про психіку, її функції та структура. Класифікація методів психології. Методи психологічного дослідження.

Основні поняття теми: психологія, галузі психології, психічні процеси, психічні стани, психічні властивості, спостереження, експеримент.

Лекція 2. Пізнавальні психічні процеси

Відчуття як базовий пізнавальний процес, їх функції. Робота аналізаторів – фізіологічна основа відчуттів. Основні сенсорні властивості людини. Класифікація видів відчуттів і їх характеристика. Поняття про сприймання. Класифікація та види сприймання.

Основні поняття теми: пізнавальні процеси, відчуття, аналізатор, сенсорна депривація, адаптація, чутливість, сприймання, аперцепція, осмисленість, ілюзії сприймання, пам'ять, мовлення, мислення, уява, увага особистості.

Семинарське заняття №1. Особливості психічних процесів: пам'яті, уваги, уяви, мови та мовлення.

Лекція 3. Емоційно-вольова сфера особистості

Емоції та почуття, їх диференціація. Фізіологічні основи та експресивні прояви емоцій. Види емоцій та почуттів: альтернативні класифікації.

Характеристика типових емоційних станів людини. Поняття про волю, її функції. Вольові якості особистості.

Основні поняття теми: емоції, почутті, воля, емоційний інтелект.

Семінарське заняття № 2. Психологічні характеристики емоційного інтелекту особистості. Методи діагностики.

Змістовий модуль 2

Загальна характеристика особистості

Лекція 4. Поняття «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність» та їхні характерні ознаки

Поняття «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність» та їхні характерні ознаки. Людина як соціальна істота.

Основні поняття теми: людина, особистість, індивід, індивідуальність.

Семінарське заняття № 3. Роль особистості у сучасному світі. Соціальний, психологічний, екологічний контекст.

Лекція 5. Свідомість та самосвідомість особистості

Самосвідомість та самосвідомість особистості. Структура Я-концепції особистості. Психологічні підходи науковців до розуміння Я-концепції як динамічної структури особистості. Фактори формування особистості в онтогенезі.

Основні поняття теми: свідомість, самосвідомість, Я-концепція, самоактуалізація.

Семінарське заняття №4. Особистісне зростання. Самоактуалізація як інтегральне новоутворення особистості.

Лекція 6. Індивідуально-типологічні властивості особистості: темперамент, характер, здібності

Індивідуально-типологічні властивості особистості. Поняття про темперамент, характер, здібності. Тип вищої нервової діяльності і темперамент. Основні властивості нервових процесів. Поняття про характер, риси характеру особистості. Структура рис характеру: спрямованість особистості, розумові, вольові, емоційні риси характеру. Акцентуації характеру.

Основні поняття теми: темперамент, тип вищої нервової діяльності, рухливість, інертність нервових процесів, сангвінік, холерик, флегматик, меланхолік, характер, акцентуації характеру.

Семінарське заняття №5. Психологічна характеристика типології акцентуацій характеру особистості за К Леонгардом.

Лекція 7. Обдарованість, талант та геніальність особистості

Обдарованість особистості як загальна здатність індивіда свідомо орієнтувати своє мислення на нові вимоги. Динаміка обдарованості. Талант як вищий рівень здібностей людини до певної діяльності. Геніальність як найвищий рівень творчих проявів особистості, втілюється у творчості, що має історичне значення для життя суспільства.

Основні поняття теми: обдарованість, талант, геніальність особистості, творчість.

Семінарське заняття №6. Відомі теорії творчості та геніальності особистості. Історичні приклади талановитих та геніальних особистостей.

Змістовий модуль 3 Психічний розвиток людини

Лекція №8. Поняття про психічний розвиток людини та його особливості

Поняття про психічний розвиток людини та його особливості. Показники, фактори та умови, напрямки психічного розвитку особистості. Рушійні сили психічного розвитку дитини. Критерії здійснення вікової періодизації: суперечності як основа психічного розвитку людини, соціальна ситуація розвитку, провідна діяльність, психічні новоутворення.

Основні поняття теми: розвиток, психічний розвиток, біологічний фактор, соціальний фактор, активність особистості, провідна діяльність, соціальна ситуація розвитку, психічні новоутворення, вікові кризи.

Семінарське заняття №7. Психологічні особливості новонародженого та немовлячого періодів. Психічний розвиток дитини в ранньому віці.

Лекція №9. Психологія дітей дошкільного віку та молодших школярів

Дошкільний період як етап онтогенезу людини, його внесок у психічний розвиток. Аналіз соціальної ситуації розвитку дитини 3-6 років життя. Значення відвідування дитячого садка для соціалізації дитини. Ігрова діяльність – провідна для психічного розвитку дошкільника, її функції та динаміка. Зміст та механізми формування психічних новоутворень дошкільняти. Криза 7 років.

Основні поняття теми: гра, пізнавальні потреби, роль, мотив, самооцінка, психологічна готовність.

Семінарське заняття №8. Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку.

Лекція №10. Психологічні особливості підліткового та юнацького віку

Загальна характеристика підліткового віку. Криза підліткового віку. Соціальна ситуація особистісного зростання підлітка. Психологічні особливості юнацького віку.

Основні поняття теми: пубертат, статеве дозрівання, конформізм, індивідуальність, емансипація, шкільна дезадаптація, інтимно-особистісне спілкування, професійно спрямована мотивація.

Семінарське заняття №9. Провести рефлексивний аналіз психологічних особливостей власного підліткового та юнацького віку.

Лекція №11. Психологія дорослості

Характеристики дорослого віку. Психологічна та фізична зрілість. Ознаки психологічної зрілості особистості. Віковий годинник. Формування нового образу «Я». Активна життєва позиція.

Основні поняття теми: зрілість, дорослість, віковий годинник, провідна діяльність, професійний цикл, професіоналізація, професійна адаптація, професійна ідентичність, кар'єра.

Семінарське заняття №10. Життєвий шлях особистості, кризи та ключові етапи.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	4	4
Відвідування семінарських занять	1	2	2	4	4	4	4
Робота на семінарському занятті	10	2	20	4	40	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	55	-	78	-	78
Максимальна кількість балів: 211							
Розрахунок коефіцієнта: 211:60=3,51							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Змістовий модуль 1. Психологія як наука

Підготувати мультимедійну презентацію/відео щодо вільно обраної психологічної тематики, яка викликала у Вас інтерес. Це можуть бути психологічні наукові дослідження, відкриття, сучасне бачення психології у Вашій професійній діяльності тощо – 5 балів.

Змістовий модуль 2. Загальна характеристика особистості

Визначити переваги та недоліки проявів темпераменту для власної майбутньої професії:

- провести тестування, спрямоване на визначення власного типу темпераменту (за Г. Айзенком);
- співвіднести результати тестування з вимогами майбутньої професійної діяльності та визначити переваги та недоліки проявів темпераменту щодо неї – 5 балів.

Змістовий модуль 3. Психічний розвиток людини

На основі опрацьованого під час підготовки до семінарів навчального матеріалу та за результатами аналізу та узагальнення доповідей виступаючих заповнити таблицю: «Характеристика вікових періодів психічного та особистісного розвитку» – 5 балів.

Вікові періоди	Внутрішнє протиріччя	Соціальна ситуація розвитку	Провідна діяльність	Психічні новоутворення в структурі особистості	Психічні новоутворення в психічних процесах
Немовлячий вік: до 1 року					
Раннє дитинство: 2-3 роки					
Дошкільне дитинство: 4-7 років					
Молодший школяр					
Підлітковий вік					
Юнацький вік					
Дорослість					
Старість					

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання. Модульні контрольні роботи виконуються в письмовій комбінованій формі.

Таблиця 6.3.1

Зміст і критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Змістовий блок і його призначення	Форма	Максимальна кількість балів
Перший (визначення якості володіння базовими поняттями)	тести	15
Другий (виявлення здатності до аналізу, синтезу, конкретизації й узагальнення змісту навчальної дисципліни)	запитання, що передбачає розгорнуту відповідь	4

Третій (встановлення спроможності до застосування знань на практиці)	психологічна задача	6
--	---------------------	---

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання. Семестровий контроль проводиться у вигляді письмового екзамену.

Таблиця 6.4.1

Критерії оцінювання відповіді студента на екзамені

Критерії оцінювання	Максимальна кількість балів
Повнота та правильність відповіді на перше теоретичне питання білету з педагогіки вищої школи	15
Повнота та правильність відповіді на друге теоретичне питання білету з психології вищої школи	15
Правильність та аргументованість розв'язування психологічної задачі	10
Разом	балів

6.5. Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю.

1. Предмет психології як науки. Сучасна система психологічних знань.
2. Поняття про психіку. Функції психіки.
3. Поняття про метод. Аналіз методів загальної та вікової психології.
4. Свідомість як вища форма відображення, її функції та структура.
5. Сутність понять «індивід», «особистість», «індивідуальність», їх ознаки.
6. Філогенетичні та онтогенетичні фактори формування особистості.
7. Структура особистості та характеристика її компонентів.
8. Самосвідомість, її функції та складові компоненти.
9. Поняття про відчуття та їх фізіологічні основи.
10. Характеристика видів відчуттів. Основні сенсорні властивості людини.
11. Сприймання як пізнавальний процес, його фізіологічні основи.
12. Види сприймання, перцептивні властивості людини.
13. Поняття про ілюзії сприймання. Ілюзії простору, руху, часу.
14. Поняття про пам'ять, її призначення. Характеристика видів пам'яті.
15. Процеси пам'яті та їх характеристика.
17. Поняття про мислення. Розумові дії та операції мислення.
18. Основні форми та види мислення людини.
19. Сутність мови та мовлення як психологічних категорій. Функції та види мовлення.
20. Поняття про уяву, її функції та види.
21. Механізми створення нових образів уявою людини.
22. Увага як стан свідомості, її призначення, види та властивості.
23. Сутність емоцій та почуттів, їх функції та вияви.
24. Характеристика видів емоцій та почуттів.
25. Форми переживання емоційних станів людиною.
26. Поняття про волю як психологічну категорію, її функції.

27. Характеристика вольових якостей людини.
28. Темперамент, його критерії. Огляд історії розвитку вчень про темперамент.
29. Властивості нервових процесів та темперамент.
30. Характеристика холеричного та флегматичного типів.
31. Характеристика сангвінічного та меланхолічного типів темпераментів.
32. Поняття про характер, його структура.
33. Фактори та вікова динаміка формування характеру.
34. Поняття про здібності та задатки. Теорії детермінації здібностей.
35. Види здібностей, рівні їх вияву.
36. Поняття про діяльність, її функції. Структура та види діяльності.
37. Поняття про психічний розвиток, його особливості. Фактори та умови психічного розвитку людини.
38. Поняття про психологічний вік.
39. Показники психічного розвитку особистості.
40. Стадії пренатального розвитку дитини, їх значення для формування психіки дитини.
41. Психологічні особливості новонародженого.
42. Психічний розвиток немовляти.
43. Розвиток пізнавальної сфери переддошкільника.
44. Формування особистості дитини раннього віку. Криза 3-х років: причини, симптоматика, шляхи подолання.
45. Розвиток пізнавальної сфери дитини дошкільного віку.
46. Формування особистості дошкільняти. Криза 6 (7) років.
47. Психологічна готовність до школи: складові компоненти і діагностика.
48. Формування особистості учня початкової школи.
49. Розвиток пізнавальної сфери в молодшому шкільному віці.
50. Початкова шкільна дезадаптація: причини, вияви та способи профілактики й корекції.
51. Вплив фізичного розвитку підлітка на його психічну сферу; проблема «пубертатного стрибка».
52. Розвиток пізнавальної сфери в підлітковому віці.
53. Формування особистості підлітка. Криза підліткового віку.
54. Особливості спілкування підлітків з дорослими та однолітками.
55. Особливості розумового розвитку юнаків.
56. Формування особистості юнака. Криза юнацького віку, її причини, симптоматика та конструктивне подолання.
57. Фізичні та когнітивні зміни особистості в ранньому дорослому віці.
58. Розгортання професійного циклу в ранній дорослості.
59. Побудова родинних взаємин людиною раннього дорослого віку.
60. Фізичні та когнітивні зміни особистості в середній дорослості.
61. Розгортання професійного циклу в середньому дорослому віці.
62. Особистісні зміни в середньому дорослому віці. Криза середини життя, її детермінація та перебіг.

63. Особливості роботи інтелекту та функціонування особистості в пізньому дорослому віці.

64. Професійні та сімейні зміни в пізній дорослості.

65. Схеми вікової періодизації психічного розвитку.

6.6. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична картка дисципліни «Психологія» для студентів спеціальності 035 Філологія

Разом: 120 год., лекції – 22 год., семінарські заняття – 20 год., модульний контроль – 6 год., самостійна робота – 42 год.

Модулі	Змістовий модуль 1	Змістовий модуль 2	Змістовий модуль 3
Назва модуля	Психологія як наука	Загальна характеристика особистості	Психічний розвиток людини
Кіль-сть балів за модуль	55 балів	78 бали	78 балів
Теми лекцій	1. Психологія як наука. Структура психіки (1 бал) 2. Пізнавальні психічні процеси (1бал) 3. Емоційно-вольова сфера особистості (1 бал)	4. Поняття «людина», «особистість», «індивід», «індивідуальність» та їхні характерні ознаки (1 бал) 5. Свідомість та самосвідомість (1 бал) 6. Індивідуально-типологічні властивості особистості: темперамент, характер, здібності (1 бал) 7. Обдарованість, талант та геніальність особистості (1 бал)	8. Поняття про психічний розвиток людини та його особливості (1 бал) 9. Психологія дітей дошкільного віку та молодших школярів (1 бал) 10. Психологічні особливості підліткового та юнацького віку (1 бал) 11. Психологія дорослості (1 бал)
Кількість балів	3 бали	4 бали	4 бали
Теми семінарських занять	1. Особливості психічних процесів: пам'яті, уваги, уяви, мови та мовлення (11 балів) 2. Психологічні характеристики емоційного інтелекту особистості. Методи діагностики (11балів)	3. Роль особистості у сучасному світі. Соціальний, психологічний, екологічний контекст (11 балів) 4. Особистісне зростання. Самоактуалізація як інтегральне новоутворення особистості (11 балів) 5. Психологічна характеристика типології акцентуацій характеру особистості за К Леонгардом (11 балів) 6. Відомі теорії творчості та геніальності особистості. Історичні приклади талановитих та геніальних особистостей (11 балів)	7. Психологічні особливості новонародженого та немовлячого періодів. Психічний розвиток дитини в ранньому віці (11балів) 8. Психологічні особливості дітей молодшого шкільного віку (11 балів) 9. Провести рефлексивний аналіз психологічних особливостей власного підліткового та юнацького віку (11 балів) 10. Життєвий шлях особистості, кризи та ключові етапи (11 балів)

Кількість балів	22 бали	44 бали	44 бали
Кількість балів	25	48	48
Самостійна робота	Підготувати мультимедійну презентацію/відео	Визначити переваги та недоліки проявів темпераменту для власної майбутньої професії	Заповнити таблицю: «Характеристика вікових періодів психічного та особистісного розвитку»
Кількість балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види поточного контролю	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів	Модульна контрольна робота – 25 балів
Рейтингові бали	Загальна кількість балів – 211 Коефіцієнт для переведення у 60-бальну шкалу – 3,51		
Підсумковий контроль	Екзамен – 40 балів		

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Вікова та педагогічна психологія / О. В. Скрипченко, Л. В. Долинська, З. В. Огороднійчук та ін. – К. : Просвіта, 2001 – 416 с.
2. Кутішенко В. П. Вікова та педагогічна психологія (курс лекцій) / В. П. Кутішенко. – 2-ге вид. : Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 128 с.
3. Психологія розвитку та вікова психологія : Практикум / Кутішенко В. П., Ставицька С. О. – К. : Каравела. – 2009. – 247 с.
4. Савчин М. В. Вікова психологія / М. В. Савчин, Л. П. Василенко. – К. : Академвидав. – 2006. – 360 с.
5. Сергєєнкова О. П. Загальна психологія / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. – Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 296 с.
6. Сергєєнкова О. П. Вікова психологія / О. П. Сергєєнкова, О. А. Столярчук, О. П. Коханова, О. В. Пасєка. – Навч. посіб. – К. : Центр учбової літератури, 2012. – 384 с.
7. Скрипченко О. Загальна психологія : Навч. посіб. / О. Скрипченко, Л. Долинська, З. Огороднійчук та ін. – К. : А.П.Н. – 2002. – 464 с.